Is Napoleon nu wel of niet in Baarn, Eemnes en Laren geweest?

JAAP GROENEVELD

Op 29 maart jl. hadden we Frits Booy, actief lid van de Historische Kring 'Baerne', als spreker na de Algemene Ledenvergadering. Begin dit jaar publiceerde hij over de vermeende reis van Napoleon Bonaparte in onze omgeving in 1811, waarbij de keizer ook Baarn zou hebben aangedaan. Omdat er wel wordt beweerd dat Napoleon ook door Eemnes en Laren zou zijn gekomen, leek het de HKE zinnig om het verhaal over deze mythevorming op dat punt eens bij ons uit de doeken te laten doen.

Het was in 2011 200 jaar geleden dat Napoleon naar Nederland kwam, toen geheel ingelijfd onderdeel van Frankrijk, met departementen, *maires*, wetten, Frans als bestuurstaal etc.. Hierdoor bestond er veel belangstelling voor deze reis en daarmee ook het bijna vergeten boek van C.F. Gijsberti Hodenpijl uit 1904 over deze reis. Frits Booy heeft blijkens zijn lezing het minutieuze verslag van Hodenpijl naast de verhalen en suggesties over Baarn, Eemnes, Laren en Soest gelegd.

Het draait allemaal om het bekende boek *Uit de geschiedenis van Baarn* uit 1932 van de even bekende Baarnse schoolmeester en gemeentearchivaris T. Pluim. Deze concludeerde uit een ongedateerde aantekening voorafgaand aan een aantekening van 29 oktober 1811 van zijn voorganger-archivaris, baron d'Aulnis de Bourouill, dat Napoleon Bonaparte op die dag in Baarn op bezoek is geweest. Verder heeft Pluim een (Franstalige) instructie van het departement, voor het geval de keizer langs zou komen, aangezien voor een verslag van die dag. Op basis hiervan geeft hij een levendige beschrijving alsof hij er zelf bij is geweest. Pluim was zeer zeker een boeiend verteller. Napoleon zou via Hilversum langs Groeneveld Baarn zijn binnengekomen, waar hij geanimeerde gesprekken voerde met de pastoor en de dominee, terwijl Pluim eerder alleen de *maire* (burgemeester) de Franse taal machtig liet zijn. Hij zou op weg geweest zijn naar troepeninspecties op de Leusderheide bij Amersfoort.

Frits Booy kon met een aantal feiten volgens Hodenpijl het hele verhaal onderuit halen. Om te beginnen, op 29 oktober was Napoleon in Zwolle en keerde die avond terug op Het Loo bij Apeldoorn. Pluim liet Napoleon op die dag vanuit Amsterdam via Hilversum naar Baarn rijden, maar hij had op de

24e al Amsterdam voorgoed verlaten en was via Haarlem naar Den Haag afgereisd. Napoleon is wel in Utrecht geweest voor troepeninspectie, maar dan op 7 oktober op de Zeisterheide en op 27 oktober op de Leusderheide, wat gebeurde vanuit de stad Utrecht. Vanuit Amsterdam is hij ook op een dag heen en weer gereisd om de vesting Naarden te inspecteren. Uit niets blijkt volgens Booy dat Napoleon, op welke dag dan ook, de beweerde reis via Baarn heeft gemaakt. Napoleon deed zelfs belangrijke steden als Deventer en Zutphen niet aan, terwijl hij in de buurt was. Waarom zou hij dan speciaal een omweg maken door een onbetekenend dorp als Baarn?

Tot slot besteedde Booy aandacht aan Eemnes en Laren. Analoog aan Pluim blijken ook enkelen van onze eigen auteurs/medewerkers de bietenbrug opgegaan te zijn: Wim Fecken in HKE 1987-4, die de keizer voorafgaande aan diens bezoek aan Naarden op 21 oktober 'mogelijk' vanuit Utrecht via Lage Vuursche Baarn en Eemnes laat aandoen. In het kielzog van Fecken laat Bep De Boer in *Kwartaalbericht Historische Kring Laren* 97 (2006) – voor zeker – de keizer op dezelfde dag over de Laarderweg reizen. Napoleon logeerde echter 20 en 21 oktober in Amsterdam. Ook de *Historische Canon van Eemnes* krijgt er van langs wegens vaagheden. Het was bij de realisatie daarvan nog niet aanvaard dat Baarn niet door de

keizer was bezocht, maar wel al duidelijk dat de datum van 29 oktober niet klopte. Een noot met het aangeven van verschillen van inzicht – waaronder het nog rijpende inzicht van Frits Booy – beperkt de schade nog wat.

Het is altijd goed dat verbeterde inzichten boven komen en dat fouten gecorrigeerd worden. Geschiedschrijving blijft mensenwerk en men vertrouwt vaak op wat anderen al hebben geschreven. Voor de betrokkenen – ook lezers – is het soms even slikken.

Geïnteresseerden kunnen de onderzoekingen van Frits Booy nalezen in zijn meest recente artikel hierover: 'Mythevorming omtrent Napoleon – Is de keizer in Baarn, Eemnes, Laren en Soest geweest?', in: *Tussen Vecht en Eem* 30 (2012) nr. 1, p. 40-46.